

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ**



**ДНІПРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЕНЕРГЕТИЧНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ПОЛОЖЕННЯ

про відкриті навчальні заняття розроблено на основі нормативних документів Дніпровського фахового коледжу енергетичних та інформаційних технологій

Затверджено
педагогічною радою
протокол № 3 від 20.12.2022
Введено в дію наказом
директора
від 20.12.2022 №86-аг

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про відкриті навчальні заняття розроблено на основі нормативних документів Дніпровського фахового коледжу енергетичних та інформаційних технологій (далі – Коледж). Його метою є вдосконалення системи моніторингу, контролю й оцінки якості освітнього процесу та методик викладання освітніх компонентів та загальноосвітніх предметів. Положення визначає основні вимоги до планування, проведення, аналізу, оцінки та оформлення результатів обговорення відкритих навчальних занять, а також сприяє вдосконаленню внутрішньої системи забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в Коледжі.

1.2 Відкрите заняття розглядається як форма активного методичного навчання, що стимулює впровадження досягнень педагогічної науки в практику та поширення ефективного педагогічного досвіду.

1.3 Відкрите заняття є однією з форм моніторингу та контролю, спрямованих на виявлення рівня професійної компетентності й педагогічної майстерності педагогічних працівників. Це дає змогу в подальшому вдосконалювати викладацьку діяльність та підвищувати рівень навчальних досягнень здобувачів освіти. Систематичний моніторинг і контроль сприяють організації належного освітнього процесу, підвищують мотивацію викладачів і здобувачів освіти, стимулюють викладачів до постійного самовдосконалення та професійного зростання. Комплекс критеріїв оцінки педагогічної діяльності викладача дозволяє всебічно проаналізувати його роботу, виявити успішні аспекти, що заслуговують на поширення, а також визначити сфери, які потребують корекції або подальшого розвитку.

1.4 Заняття вважають відкритим за умови присутності на ньому не менше трьох викладачів циклової комісії (у тому числі голови ЦК) та одного члена адміністрації (директора, заступників директора, завідувачів відділень, завідувача навчально-методичного кабінету, завідувача навчально-методичної лабораторії, методистів). В іншому випадку проведене заняття кваліфікується як взаємовідвідування.

2 ПРИНЦИПИ, ВИДИ І ФУНКЦІЇ ВІДКРИТИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

2.1 Проведення відкритих навчальних занять педагогічними працівниками в Коледжі організовано на принципах:

систематичності (систематичний контроль забезпечує порядок в освітньому процесі, формує професійну мотивацію всіх його учасників);

стимулювання (контроль спонукає педагогічних працівників постійно самовдосконалюватися та професійно зростати);

всебічності (аналіз та оцінка викладацької діяльності педагогічного працівника дозволяють виявити позитивні моменти, які заслуговують на увагу та поширення досвіду, а також недоліки, що потребують подальшого коригування або вдосконалення).

2.2 Відкриті заняття виконують функції:

інформаційну – з одного боку, виявляється інформація щодо рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача, з іншого – щодо рівня підготовленості здобувачів освіти;

діагностуючу – виявляються провідні методи і прийоми, що застосовуються викладачем, їх відповідність цілям заняття, урахуванням специфіки аудиторії; встановлюються причини певних прогалин у знаннях здобувачів освіти;

мотивуючу – стимулює подальше вдосконалення професіоналізму викладача та навчальної діяльності здобувачів освіти;

прогнозуючу – дозволяє поширювати передовий досвід, окреслювати шляхи зростання педагогічної майстерності викладача.

2.3 Види відкритих занять:

пробне відкрите заняття:

проводиться кандидатом на посаду викладача для оцінки його професійної придатності перед початком викладацької діяльності;

характеризується браком педагогічного досвіду у особи, яка проводить заняття, та відсутністю знань про специфіку академічної групи;

рішення про проведення пробного заняття приймає голова ЦК з метою визначення готовності кандидата до викладання, оцінки його методики проведення занять, зокрема з нових тем;

рекомендується при прийнятті на роботу нових співробітників;

допускається проведення пробного заняття без присутності здобувачів освіти, лише перед складом комісії;

тема та час проведення пробного заняття визначаються головою ЦК.

поточне відкрите заняття:

планове відкрите заняття, яке проводить викладач циклової комісії відповідно до затвердженого на початку кожного навчального семестру графіка;

у графіку обов'язково зазначаються дата, тема та місце проведення заняття.

показове відкрите заняття:

проводиться досвідченим викладачем з метою демонстрації інноваційних методик викладання та сучасних освітніх технологій;

орієнтоване насамперед на молодих викладачів або колег, які проходять курси підвищення кваліфікації, а також представників інших закладів освіти;

слугує платформою для обміну передовим педагогічним досвідом;

викладач самостійно обирає тему показового відкритого заняття;

рекомендується обирати складні програмні теми, що є важливими для міжпредметних зв'язків та потребують оновлення методики викладання через виявлений низький рівень засвоєння за результатами контрольних заходів.

конкурсне відкрите заняття:

проводиться викладачем циклової комісії, який бере участь у конкурсі міського або обласного методичного об'єднань;

відрізняється обов'язковою присутністю не лише членів циклової комісії, представників журі, але й представників керівництва;

графік проведення складається з урахуванням планів роботи ММО або ОМО.

Позапланове – відкрите заняття, яке проводиться у разі надходження до адміністрації Коледжу письмової заяви (заяв) здобувачів освіти зі скаргою на

низький рівень проведення навчальних занять тим чи іншим штатним викладачем. Рішення про необхідність проведення позапланового відкритого заняття ухвалює директор або заступник директора з навчальної роботи за погодженням з завідувачем відділення і головою відповідної циклової комісії. В цьому випадку створюється комісія з врегулювання конфліктної ситуації, до складу якої входять представники адміністрації коледжу, завідувач відповідного відділення, голова циклової комісії та кілька найбільш досвідчених і авторитетних викладачів.

Взаємовідвідування занять:

проводяться викладачами відповідно до розкладу навчальних занять з метою обміну педагогічним досвідом, надання методичної допомоги колегам в організації та проведенні занять.

3 ПЛАНУВАННЯ ВІДКРИТИХ ЗАНЯТЬ

3.1 Планування відкритих занять та взаємовідвідувань занять викладачами циклової комісії є невід'ємною частиною складання Індивідуальних планів роботи викладачів та Плану роботи циклової комісії на кожен навчальний рік. У відповідних розділах Індивідуального плану мають бути заплановані як взаємовідвідування викладачів, так і проведення відкритих лекцій, практичних та лабораторних занять, а також відвідування занять головою циклової комісії. В розділі «Методична робота» планується як підготовка до проведення відкритого заняття, так і його проведення (2 години). Трудомісткість підготовки до проведення відкритого заняття визначається за фактичними витратами часу.

3.2 На підставі цих документів, затверджених на засіданні циклової комісії складається і затверджується графік взаємовідвідувань та проведення відкритих занять викладачів комісії на перший семестр, а в січні - на другий, який є обов'язковим до виконання викладачем.

3.3 Право вибору теми і дати показового, планового та конкурсного заняття надається викладачам на підставі робочої програми освітнього компонента та календарно-тематичного планування загальноосвітнього предмету. Тему пробного та позапланового заняття й час його проведення визначає голова циклової комісії.

3.4 Планувати відкриті заняття необхідно викладачам:

- які претендують на присвоєння кваліфікаційної категорії, педагогічного звання або їх підтвердження;
- після проведення занять, за якими були зроблені негативні висновки про низький рівень засвоєння здобувачами освіти освітніх компонентів та загальноосвітніх предметів, за результатами перевірки залишкових знань, проведення директорських контрольних робіт, анкетування тощо.

3.5 Графік взаємовідвідувань та відкритих занять розглядається на засіданні методичної ради Коледжу і розміщується на дошці оголошень.

3.6 Інформація про відкрите заняття за тиждень до його проведення додатково оприлюднюється на дошках оголошень, професійних чатах тощо.

3.7 Допускається внесення змін до графіка.(у разі хвороби викладача, службового відрядження, стажування, підвищення кваліфікації тощо). Відкрите заняття переноситься на іншу дату, але в жодному разі не відміняється.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

4.1 На відкритому занятті в обов'язковому порядку повинні бути присутніми голова циклової комісії або його заступник, викладачі комісії.

4.2 Викладачі, які відвідують заняття, повинні дотримуватися загальноприйнятих вимог професійної етики. Вони повинні не запізнюватися на заняття, бути присутнім на занятті від початку і до кінця, в жодному разі не втручатися в роботу викладача, не робити йому зауваження під час заняття в присутності здобувачів освіти та не здійснювати інших дій, що відволікають увагу викладача та здобувачів освіти.

4.3 Завдання відвідувачів – проаналізувати, чи досягає поставленої мети викладач, який проводить відкрите заняття, за допомогою яких методичних прийомів і засобів навчання він реалізує вимоги освітньо-професійної та освітньої програми, оцінити результати його діяльності.

5 ОБГОВОРЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

Обговорення відкритого заняття відбувається після його проведення та на засіданні циклової комісії. Виступи присутніх в обов'язковому порядку фіксуються в протоколі засідання. В результаті обговорення мають бути зроблені висновки щодо відповідності відкритого заняття вимогам Коледжу; методичного рівня проведеного заняття; відзначені його позитивні сторони та сформульовані рекомендації щодо усунення виявлених недоліків.

6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ЛЕКЦІЇ

6.1 Змістовність лекції:

відповідність лекції змісту робочої навчальної програми освітнього компонента;

відповідність сучасному рівню розвитку промисловості;

наявність узагальнень, переконливість;

точність використовуваної навчальної та наукової термінології;

реалізація принципу органічного зв'язку теорії з практикою, розкриття практичного значення викладених теоретичних положень;

відображення дискусійних питань, постановка проблем;

співвідношення змісту лекції з вмістом підручника (викладається матеріал, якого немає в підручнику, роз'яснюються особливо складні питання, дається завдання на самостійне опрацювання частини матеріалу за підручником, переказується підручник і т.п.).

наявність зв'язків із попередніми лекціями, розділами, міжпредметних зв'язків;

відповідність принципам академічної свободи.

6.2 Професійна спрямованість:

досягнення програмних результатів навчання, які корелюють із компетентностями, передбаченими у відповідних освітньо-професійних програмах;

роз'яснення соціальної сутності проблемних питань;

відповідність лекційного матеріалу інтересам професійної підготовки.

6.3 Методичний рівень:

застосування інноваційних технологій та методик навчання;

застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти;

відповідність вимогам студентоцентрованого навчання;

використання елементів зворотного зв'язку;

виокремлення головного у матеріалі та висновках;

пояснення найбільш складних питань;

формулювання завдань для самостійного опрацювання матеріалу.

6.4 Структура лекції:

формулювання мети;

наявність плану;

наявність переліку рекомендованої літератури;

чітка композиційна побудова (вступ, основна частина, заключна частина);

логічна послідовність і взаємозв'язок окремих частин лекції;

відокремлення кожного питання плану при послідовному викладенні лекції;

виділення головних ідей і моментів.

6.5 Стиль лекції:

ясність, чіткість і доступність викладення думок;

темп викладення матеріалу;

наочність (візуалізація) інформації;

застосування технічних засобів навчання;

наявність контакту з аудиторією.

6.6 Майстерність лектора:

рівень вільного володіння навчальним матеріалом;

емоційність, культура мовлення;

зовнішній вигляд, уміння триматися перед аудиторією;

поважне і тактовне ставлення до здобувачів освіти;

уміння зняти напруження і втому аудиторії

6.7 Результати лекції:

інформаційно-пізнавальна цінність лекції;

ступінь реалізації плану лекції (повна, часткова);

ступінь повноти і точності розгляду основних питань, розкриття теми лекції;

досягнення дидактичної мети.

Загальний висновок щодо результатів відкритої лекції має визначити:

відповідність відкритої лекції вимогам фахової передвищої освіти;

методичний рівень лекції (високий, достатній, задовільний, незадовільний);

позитивні сторони лекції;
рекомендації щодо усунення виявлених недоліків.

7 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОГО (СЕМІНАРСЬКОГО) ЗАНЯТТЯ

7.1 Змістовність практичного заняття:

відповідність теми практичного заняття змісту робочої навчальної програми освітнього компонента;

відповідність змісту практичного заняття сучасним проблемам відповідної галузі;

рівень досягнення мети практичного заняття;

рівень повноти розкриття тематичних питань;

зв'язок даного практичного (семінарського) заняття з відповідним матеріалом лекційного курсу.

7.2 Структура практичного заняття:

визначення теми практичного заняття;

визначення мети заняття;

визначення питань, які виносяться на самостійне опрацювання;

надання переліку рекомендованої літератури для поглибленого вивчення окремих питань та питань, винесених на самостійне опрацювання;

висновки викладача після закінчення розгляду кожного питання;

підведення підсумків заняття.

7.3 Методичний рівень:

застосування інноваційних технологій та методик навчання;

застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти;

наочність (візуалізація) інформації;

вміння керувати ходом практичного заняття;

вміння оперативно контролювати знання здобувачів освіти;

наявність методичних вказівок з підготовки до практичних занять;

наявність тестів для контролю знань здобувачів освіти;

ефективність застосування ЄКТС, зрозумілість критеріїв оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів освіти;

відповідність вимогам студентоцентрованого навчання.

7.4 Професійна спрямованість:

формування професійного світогляду здобувачів освіти на занятті;

формування soft skills, що зумовлені цілями освітньої програми, зокрема подальшою професійною діяльністю здобувачів.

7.5 Майстерність викладача:

рівень вільного володіння матеріалом;

уміння організувати дискусію та обговорення навчального матеріалу;

культура мовлення;

уміння зняти напруження і втому аудиторії.

7.6 Рівень відвідування занять здобувачами освіти.

Загальний висновок щодо результатів відкритого практичного заняття має визначити:

- відповідність відкритого заняття вимогам фахової передвищої освіти;
- методичний рівень практичного заняття (високий, достатній, задовільний, незадовільний);
- позитивні сторони практичного заняття;
- рекомендації щодо усунення виявлених недоліків.

8 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЛАБОРАТОРНОГО ЗАНЯТТЯ

8.1 Змістовність лабораторного заняття:

- відповідність теми лабораторного заняття змісту робочої навчальної програми освітнього компонента;
- відповідність змісту лабораторного заняття сучасним проблемам відповідної галузі;
- рівень досягнення мети лабораторного заняття;
- зв'язок даного лабораторного заняття з відповідним матеріалом лекційного курсу.

8.2 Структура лабораторного заняття:

- визначення теми лабораторного заняття;
- визначення мети заняття;
- підведення підсумків заняття.

8.3 Методичний рівень:

- застосування інноваційних технологій та методик навчання;
 - застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти;
 - форми роботи зі здобувачами освіти (фронтальна/групова/ індивідуальна робота);
 - активність та правильність дій здобувачів освіти;
 - допомога викладача здобувачам освіти при виконанні завдань, надання консультацій тощо;
 - завдання щодо самостійного опрацювання;
 - рівень набуття практичних навичок роботи;
 - вміння керувати ходом лабораторного заняття;
 - вміння оперативно контролювати знання здобувачів освіти;
 - наявність методичних вказівок до лабораторних занять;
- ### **8.4 Професійна спрямованість:**
- формування професійного світогляду здобувачів освіти на занятті;
 - зв'язок матеріалу з майбутньою професійною діяльністю.
- ### **8.5 Майстерність викладача:**
- рівень вільного володіння матеріалом;
 - культура мовлення;
 - уміння зняти напруження і втому аудиторії.
- ### **8.6 Техніка безпеки:**
- проведення інструктажу з техніки безпеки;

дотримання здобувачами освіти правил техніки безпеки.

8.7 Рівень відвідування занять здобувачами освіти.

Загальний висновок щодо результатів відкритого лабораторного заняття має визначити:

відповідність відкритого заняття вимогам фахової передвищої освіти;
методичний рівень відкритого лабораторного заняття (високий, достатній, задовільний, незадовільний);
позитивні сторони лабораторного заняття;
рекомендації щодо усунення виявлених недоліків.

9 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення є обов'язковим до виконання всіма учасниками освітнього процесу Коледжу.

Положення вводиться в дію з моменту затвердження його наказом директора Коледжу після схвалення Педагогічною радою Коледжу.

Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися заступником директора з навчальної роботи, затверджуються Педагогічною радою та вводяться в дію наказом директора Коледжу, внесення змін до Положення оформлюється шляхом викладення його в новій редакції.

У такому ж порядку Положення скасовується. З моменту затвердження в установленому порядку нової редакції цього Положення, попереднє втрачає чинність.

Це Положення не є оригінальним науковим текстом та укладачі не претендують на авторство і першоджерело. Цей текст створено на основі європейських і вітчизняних практик, нормативних документів, методичних розробок окремих закладів фахової передвищої освіти, а також на матеріалах і кейсах Державної служби якості освіти України.